

AYAAN HIRSI ALI

NOMADA

Din Islam în America

O experiență personală
a ciocnirii civilizațiilor

Traducere de Silvia Pavel

POLIROM
2021

Numele mai multor personaje și locuri din această carte au fost schimbate, precum și anumite caracteristici care ar putea duce la identificarea lor.

Ayaan Hirsi Ali, *Nomad: From Islam to America: A Personal Journey Through the Clash of Civilizations*

Copyright © Ayaan Hirsi Ali, 2010

© 2021 by Editura POLIROM, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © Agence Opale / Alamy Stock Photo

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

HIRSI ALI, AYAAN

Nomada: din Islam în America: o experiență personală a ciocnirii civilizațiilor /
Ayaan Hirsi Ali; trad. de Silvia Pavel. – Iași: Polirom, 2021

ISBN 978-973-46-8549-3

I. Pavel, Silvia (trad.)

929

Printed in ROMANIA

Cuprins

Introducere	11
-----------------------	----

Partea I

O FAMILIE PROBLEMĂ

Capitolul 1. Tata	25
Capitolul 2. Sora mea vitregă	36
Capitolul 3. Mama	46
Capitolul 4. Povestea fratelui meu	65
Capitolul 5. Fiul fratelui meu	87
Capitolul 6. Verii mei	99
Capitolul 7. Scrisoare către bunica	112

Partea a II-a

NOMADĂ DIN NOU

Capitolul 8. Nomadă din nou	123
Capitolul 9. America	138
Capitolul 10. Islamul în America	156

Partea a III-a

SEX, BANI, VIOLENȚĂ

Capitolul 11. Școală și sexualitate	179
Capitolul 12. Bani și responsabilitate.	197
Capitolul 13. Violența și închistarea minții musulmane. . . .	218

Partea a IV-a

SOLUȚII

Capitolul 14. Deschiderea minții musulmane	239
Capitolul 15. Dezonoare, moarte și feministe	253
Capitolul 16. Căutându-l pe Dumnezeu, dar găsiindu-l pe Allah	271
Concluzie: <i>Miyé și Magaalo</i>	291
Epilog. Scrisoare către fiica mea nenăscută	299

Dar viața mea în Olanda s-a încheiat brusc în 2006, într-o atmosferă de dramă intensă și de farsă de prost-gust. Deși pe atunci eram un membru destul de important al legislativului, ministrul olandez pentru Imigrare și Integrare, Rita Verdonk, mi-a retras cetățenia – fiind însă obligată să o restabilească peste câteva săptămâni, în urma unei dezbateri în Parlament care a dus la căderea guvernului și la noi alegeri naționale.

Când am ajuns prima oară în Olanda, consultanții refugiaților mi-au spus că, pentru a obține permisiunea de a rămâne, nu e de ajuns să spun că fug de o căsătorie care îmi fusese impusă. Dacă aș fi spus asta, aș fi fost trimisă înapoi în Africa. Ca să obțină permisiunea de a rămâne în Olanda, a trebuit să declar că sunt persecutată în Somalia pentru opiniile mele politice sau din cauza clanului meu. Așa că, deși nu era adevărat, asta e ceea ce am declarat și am primit imediat statutul de refugiat.

Ani mai târziu, când am fost invitată să mă alătur liberalilor din VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie) – un partid politic întemeiat pe principiile libertății individuale, intervenției limitate a statului, pieței libere și securității naționale – și să candidez pentru Parlament, liderul partidului m-a întrebat dacă am vreun secret.

— Da, am, am spus eu. Când am venit în Olanda, mi-am schimbat numele, mi-am schimbat anul nașterii și am mințit destul ca să pot intra.

I-am spus toată povestea.

Liderul partidului meu a vorbit cu unii dintre consilierii juridici și avocații partidului, dar toți tratau problema ca pe o chestiune insignifiantă, o minciunică spusă cu ani în urmă. Au subliniat că reușisem să mă integrez în Olanda; considerau că acest lucru este mult mai important decât minciuna pe care am spus-o cândva. Voiau să mă dea ca exemplu: dacă imigranții aleg în mod serios să adopte valorile olandeze, să învețe limba, să studieze și să muncească, atunci și ei vor putea reuși, la fel ca mine. Dincolo de a fi un model, eram văzută și ca un expert în chestiunile legate de identificarea și surmontarea obstacolelor sociale și culturale apărute în procesul de asimilare.

Rita Verdonk era colega mea în Partidul Liberal; într-adevăr, amândouă fuseserăm recrutate cam în același timp pe lista de

candidați propuși pentru alegerile parlamentare. Ea condusesese o închisoare și fusese directoarea unei structuri de administrație publică, Departamentul Securității de Stat din cadrul Ministerului de Interne. Eu scrisesem articole despre islam. Era o perioadă agitată în politica olandeză. Pim Fortuyn, orator foarte charismatic și homosexual declarat, devenise de puțin timp un nume important în politică, dar, când era pe punctul să preia puterea, a fost asasinat de un activist pentru drepturile animalelor ce avea probleme psihice. Propunându-ne pe Rita și pe mine, Partidul Liberal căuta fără doar și poate oameni care i-ar fi putut atrage pe unii dintre votanții lui Fortuyn.

Eu urmam să fiu imaginea femeii musulmane care căutase și găsisese libertatea în Olanda. Spre deosebire de analiștii albi, care erau paralizați de teama de a fi etichetați drept rasiști, eu puteam da glas criticilor privind mecanismele feudale, religioase și represive care le țineau în loc pe femeile din comunitățile musulmane. Rita Verdonk, pe de altă parte, avea să fie vocea acelor bărbați și femei care votaseră pentru Pim Fortuyn și care se simțeau privați de drepturi în propria țară, care se simțeau invadați într-o societate împinsă spre haos.

Rita avea peste 50 de ani, își arăta vârsta, avea părul scurt, închis la culoare, care-i încadra fața, era plinuță, dar voinică, părând puternică și totuși caldă și chiar mămoasă. Era imaginea perfectă a verticalității olandeze, a perseverenței și competenței; avea o privire directă, limpede, ușor dezaprobatoare, specifică unui anumit tip de femeie olandeză. Avea un farmec excentric pe care votanții lui Fortuyn nu-l puteau ignora. Mai mult decât atât, Fortuyn era un intelectual homosexual care vorbea în stilul prețios al clasei superioare; Rita reflecta mai îndeaproape manierismele și valorile votanților lui, pe lângă faptul că împărtășea multe dintre vederile acestora. Evident, planul era ca noi două să ajungem, în spatele ușilor închise, la un consens, punct cu punct. Mulți din sistem ne vedeau ca pe niște rebele, alții ca pe niște marionete. Dar obiectivul era ca noi să facem să nu mai fie nevoie de partide extremiste și rebele ca acela al lui Fortuyn și să-i aducem pe votanții săi acum docili în îmbrățișarea stabilă a Partidului Liberal, care avea un comportament ireproșabil, așa încât totul să se termine cu bine, după modelul olandez: printr-un consens.

Cine erau acești votanți ai lui Fortuyn? Polițiști, profesori, funcționari publici, proprietari de mici afaceri de familie – brutarul, măcelarul, florarul – care se simțeau oprimați de legi și taxe și care-i vedeau pe imigranții din Maroc și din Turcia atât ca pe niște concurenți (cu magazine mici în care vindeau mărfuri ieftine, pentru că angajau forță de muncă ieftină, ilegală), cât și ca pe niște angajați nepricepuți (niște pierde-vară nepunctuali și nerespectuoși care abia rupeau olandeza). Îi percepeau pe imigranți ca *verloedering*, care degradează și care corup. Nu selectau riguros gunoiul reciclabil de cel nereciclabil. Copiii lor nu mergeau pe biciclete doar pe benzile desemnate. Nu aveau respect pentru proprietatea publică sau privată. Vandalizau magazine, comiteau infracțiuni, molestau și hărțuiau femei și transformau cartierele odată imaculate în zone deopotrivă nesigure și murdare. Dacă erau sălțați de poliție, judecătorul îi elibera pentru că erau minori. Erau exmatriculați de la școală. Familiile lor beneficiau de ajutoare sociale generoase dând declarații false și nu-și plăteau taxele cuvenite; săreau peste rând la distribuirea locuințelor sociale. Nimic din aceste generalizări nu era perfect sau universal valabil, dar era destul de adevărat pentru ca această convingere să fie nutrită pe scară largă.

Exista o tensiune reală între votanții „din clasa Rita” și clasa conducătoare a elitelor. Votanții lui Fortuyn nu mai aveau încredere în liderii lor, pentru că aceștia le deschiseseră străinilor granițele Olandei. Deși clasele mijlocii și superioare încă își puteau permite să se mute în cartiere aerisite, scumpe și să-și trimită copiii la școli sigure, precum și să facă lobby pentru favoruri informale care să le ajute să nu fie cu totul expuse deranjului provocat de imigranți, cei „din clasa Rita” simțeau că povara căzuse pe umerii și cartierele lor. Dar, când au dat glas îngrijorărilor lor, au fost etichetați drept provinciali și intoleranți.

Având experiența administrării unei închisori, „Rita de Fier” era directă până la grosolănie și respecta cu scrupulozitate legea. Îmi plăcea de ea. Era cel mai popular politician în rândul votanților partidului meu. Ca ministru al Imigrației și Integrării, era un membru puternic al cabinetului. Eu eram doar un membru al Parlamentului, dar fusesem numită purtătoarea de cuvânt a partidului nostru pe probleme de integrare și

emancipare. (Titulatura mea nu preciza obiectul integrării sau al emancipării.)

Era cunoscut faptul că vederile mele despre imigrație erau diferite de cele ale Ritei. Spre exemplu, eu susțineam o amnistie privind imigrația pentru cei 26.000 de solicitanți de azil cărora, după mai mult de cinci ani în care au trăit și au muncit în Olanda, le-a fost refuzat statutul de refugiat și care, în consecință, nu mai aveau dreptul să locuiască în această țară. Dar în alte privințe eram de acord cu ea. Amândouă susțineam cotele de imigrație care ar fi favorizat intrarea persoanelor din Polonia și din alte țări est-europene în defavoarea celor din Maroc și Turcia. Argumentul nostru era că Olanda ar trebui să atragă imigranți care muncesc; aveam nevoie de asistente, îngrijitori de bătrâni, culegători de fructe, legume și flori, angajați în restaurante și hoteluri, electricieni, zugravi și muncitori în construcții. Imigranții din Africa de Nord și Turcia erau admiși pe criteriul reîntregirii familiilor și al întemeierii de familii. Beneficiau de asistență socială sau aplicau pentru ajutor de șomaj la niciun an după ce intrau în câmpul muncii. Cei mai mulți dintre ei fie erau neangajabili sau necalificați, fie aveau o etică a muncii pe care angajatorii o considerau nepotrivită.

La fel ca mine, Rita voia să înfrunte direct tratamentul aplicat femeilor în islam. Am aplaudat-o în 2004, când a intrat într-o moschee și i-a întins mâna unui imam, știind că o va respinge. A fost o imagine care a declanșat o explozie imensă de furie și confuzie în Olanda, dar gestul pe care l-a provocat – o expresie clară a disprețului față de un ministru al guvernului – a sintetizat nu doar ceea ce spuneau unii imami din Olanda despre femei, ci și disprețul lor față de valorile, societatea și legea olandeze. Asemenea Ritei, credeam că oamenii trebuie să vadă asta; odată ce ar fi văzut, nu s-ar mai fi putut preface că nu există.

Așa că eu și Rita am avut o relație caldă, de colaborare. Mai vorbeam la telefon, făceam schimb de informații înaintea unei dezbateri, mâncam împreună și uneori ne întâlneam să bem ceva.

Când liderul partidului nostru, Gerrit Zalm, a demisionat, în 2006, Rita a decis să candideze pentru șefia partidului. Candida împotriva lui Mark Rutte, un bărbat cu farmec de puștan, mult

mai tânăr, care era considerat o stea în ascensiune a partidului. Chiar înainte de vacanța parlamentară de primăvară, eram în biroul ei, vorbind despre măsuri politice. Conversația a deviat spre politică, o chestiune foarte diferită, și m-a rugat să o susțin public, ceea ce m-a făcut să mă simt inconfortabil. Gerrit Zalm și Jozias van Aartsen, un alt liberal de frunte, le ceruseră tuturor membrilor partidului nostru să se abțină de la a-l susține public pe oricare dintre cei doi candidați pentru a nu devoala fisurile care începuseră să se extindă în rândurile noastre. Consensul este un act sacru de credință în Olanda și, deși presa adoră orice semn de disensiune, pe care îl amplifică profitând de moment cu satisfacție, orice fel de neînțelegere publică din cadrul unui partid politic este dezaprobată de liderii de partid, considerând-o neprofesionistă și dăunătoare obiectivelor partidului.

I-am spus Ritei:

— Nu o să susțin public pe nimeni. Știi ce vor spune Gerrit și Jozias.

Zâmbetul Ritei a părut forțat.

— Haide, Ayaan, nu mă lua cu de-astea! De când respecti tu ce spun Gerrit și Jozias?

Lasându-mă de pe un picior pe altul, m-am întins după băutura mea.

— Știi, e destulă tensiune între mine și Jozias. Gerrit a fost foarte răbdător cu mine. Nu vreau necazuri.

Rita a contracarat:

— Ayaan, știi că nu e vorba despre mine, ci despre oameni. Sunt furioși. Când merg prin țară, mă primesc în casele lor, îmi vorbesc despre problemele lor. Nu e vorba doar de statul social și globalizare, toate temele astea mărețe, ci despre gunoiul de pe stradă. Despre faptul că fiica ta ar putea fi violată. Despre faptul că vezi cum îți dispar veniturile. Lumea suferă. Sunt bărbați și femei care au votat pentru Pim Fortuyn și acum, după moartea lui, au rămas ai nimănui din punct de vedere politic. Jozias și Gerrit n-o să recunoască public, dar ei îl susțin pe Rutte. Crezi că Rutte e în stare să obțină voturi pentru partidul nostru?

Voiam să-i spun ce cred cu adevărat, că nici ea, nici Rutte nu sunt calificați pentru funcția asta. Erau amândoi începători în politică (la fel ca mine) și niciunul nu părea să aibă o idee

concretă despre cum voiau să schimbe țara; păreau motivați de ambiție personală și nimic altceva. Omul pe care îl preferam eu drept candidat, Henk Kamp, avea decenii de experiență politică și condusese două ministere. Era un actor politic mult mai abil decât Rita și, cu toate astea, era modest și cu o inteligență neostentativă. Mi se părea o pierdere foarte mare că refuzase să candideze. Dar nu voiam să o jignesc pe Rita spunându-i toate astea. Începusem să îndrug un monolog destul de penibil despre natura politicii olandeze când Rita m-a întrerupt, fixându-mă cu privirea.

— Eu trăiesc aici de-o viață. Cunossc țara asta mai bine decât tine.

Am dat din cap și am reușit să ascund durerea instantanee a excluderii cauzată de remarcă ei. Rita nu era singura care spunea astfel de lucruri. Oamenii care nu erau de acord cu mine invocau adesea faptul că ei sunt olandezi get-beget, că erau mai capabili să înțeleagă instinctiv toate problemele olandezilor. E o cale ușoară: tu ești outsiderul, eu sunt insiderul, prin urmare eu câștig.

Atitudinea ei a trecut de la seducție fermecătoare la nerăbdare indignată pentru că nu cedam și nu îi ofeream susținerea mea. Era o sarcină care trebuia îndeplinită – a repetat propoziția de mai multe ori –, iar eu o împiedicam să o îndeplinească.

A devenit și mai grosolană. Mi-a mărturisit despre tensiunile dintre ea și colegul nostru Piet Donner, ministrul Justiției, și primarul de stânga al Amsterdamului, Job Cohen, tensiuni reprezentative pentru ceea ce ea cataloga a fi o clică, formată mai ales din bărbați, care merseseră la aceleași facultăți, făcuseră parte din aceleași cercuri universitare, vorbeau cu același accent și, într-un final, deși se puteau identifica cu ideologii politice diferite, serveau doar interesele clasei lor comune. Deseori Rita vedea orice ostilitate față de ea drept rezultat al disprețului snob, arogant al claselor superioare față de o femeie care nu ezita să-și afunde mâinile în noroiul vieții adevărate, așa că mai auzisem replica asta înainte. Era un sâmbure de adevăr în ea.

Pim Fortuyn numise clasa politică conducătoare a Olandei *regenten*, regenții, care controlează puterea adevărată din culise. *Regenten* se constituie dintr-un triunghi de elite: clasa superioară și regalitatea (deși olandezilor le place să spună că Olanda e o